

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 25. septembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneses Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 103/2024),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Latvijas Sodų izpildes kodeksa 50.⁴ panta ceturto un piekto daļu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. pantam un spēkā neesošu attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju no [datums].

2. Latvijas Sodų izpildes kodeksa 50.⁴ panta ceturta un piekta daļa paredz:

“Notiesātajam soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē jāizcieš ne mazāk kā viena ceturtdaļa no piespriešā soda, bet uz mūžu notiesātajam – ne mazāk kā septiņi gadi.

Notiesātajam soda izciešanas režīma augstākajā pakāpē jāizcieš ne mazāk kā viena ceturtdaļa no piespriešā soda, bet uz mūžu notiesātajam – ne mazāk kā 10 gadi.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā apstrīdēta likuma normu satversmība, tādēļ pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šo uzskatu pamatot.

Satversmes tiesa ir vairākkārt uzsvērusi, ka konstitucionālā sūdzība visupirms ir individuāls tiesību aizsardzības līdzeklis. Tādēļ pamattiesību aizskārums ir obligāts priekšnoteikums, lai persona varētu iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā. Jēdziens „aizskar” ietverts Satversmes tiesas likumā ar mērķi norobežot konstitucionālo sūdzību no *actio popularis* jeb sūdzības vispārības labā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra*

sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu un 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 7. punktu). Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 13. punktu*). Proti, jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs 23 gadus no piespriestā brīvības atņemšanas soda ir izcietis slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas liedz uzsākt izciest brīvības atņemšanas sodu atklātajā cietumā, jo viņam visupirms ir jāizcieš ne mazāk kā desmit gadi soda izciešanas režīma augstākajā pakāpē.

Latvijas Sodų izpildes kodeksa pārejas noteikumu 45. punktā noteikts, ka grozījumi šā kodeksa 50.⁴, 50.⁶ un 50.⁷ pantā, kas nosaka brīvības atņemšanas soda izpildes uzsākšanu noteikta veida brīvības atņemšanas iestādē vai soda izciešanas režīma pakāpē, ir piemērojami attiecībā uz personām, kuras brīvības atņemšanas soda izciešanu uzsāk pēc 2024. gada 31. augusta. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs brīvības atņemšanas soda izciešanu ir uzsācis pirms 2024. gada 31. augusta. Pieteikumā nav pamatots, ka apstrīdētās normas viņam tiks piemērotas un radīs nelabvēlīgas tiesiskās sekas. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, ka apstrīdētās normas radīs viņam Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Papildus kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzēja uzmanību uz to, ka personas pieteikumam (konstitucionālajai sūdzībai) ir jāatbilst arī citām Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ pantā noteiktajām prasībām. Proti, iesniedzot konstitucionālo sūdzību, Pieteikuma iesniedzējam jāpamato, ka:

1) ir ievērotas prasības attiecībā uz savu tiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī nav tādu līdzekļu, ar kuriem Pieteikuma iesniedzējs varētu aizstāvēt savas tiesības (Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā un trešā daļa, sestās daļas 2. punkts un septītās daļas 2. punkts);

2) ir ievērots Satversmes tiesas likumā noteiktais termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai (Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtnā daļa).

Pieteikumā ir jāietver arī prasījuma juridiskais pamatojums (Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts), proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir juridisko argumentu kopums, kas ir nepieciešams un vienlaikus arī pietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 103/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina